

**veronika
opatřilová počkej
na moře**

PR
OST
OR

**P R
O S T
O R**

Veronika Opatřilová

**P R
O S T
O R**

Veronika Opatřilová
Počkej na moře

Praha, 2022

**P R
O S T
O R**

© Veronika Opatřilová 2022

© PROSTOR 2022

ISBN 978-80-7260-548-4

Všem možnostem života

„Ne,“ zašeptala a pomaloučku odvrátila obličej,
dívala se na modré nebe se stopami po letadlech,
všechn ten život, který stejně nikdy neměla poznat,
všechny ty dokonale marné lesy.

Helle Helle: *Tohle jsem měla napsat v přítomném čase*

Obraz

podzim 2015

Švédsko, ostrov Tynningö, Baltské moře

Ten obraz se jí nelíbil. Hned třetí den po nastěhování do chaty ho svésila ze stěny a schovala pod velkou manželskou postel. Možná by tam i zůstal, kdyby nemusela na dva dny chatu opustit, protože ji chtěl David pronajmout jednomu ze svých přátel. Řekl jí: „Omlouvám se, ale už jsem mu to slíbil dávno předtím, než jste se nastěhovala.“

Potom dodal: „Těch pár nocí v hotelu samozřejmě zaplatím.“

Pokrčila rameny, jako by chtěla říct: „Copak mám na výběr?“, a nahlas řekla: „Mně to vůbec nevadí,“ i když jí to vadilo a v tu chvíli lhala.

Když se po dvou dnech z hotelu vrátila, ten obraz znovu visel na stěně.

Idu to překvapilo, trochu vyvedlo z míry. Zastyděla se, protože to znamenalo, že David ten obraz hledal, možná ho urazilo, že ho sundala, musel kvůli němu určitě prohledat celou chatu,

než ho napadlo podívat se i pod postel. Tam ho našel: položený na špinavé zaprášené zemi.

Hned nato Idu ta představa popudila. Možná tím Davida urazila, ale on ji v tom případě urazil taky. Musel se totiž přijít do chaty podívat hned poté, co ji opustila, zkontrolovat ji. A obraz na stěně nenašel. Proč si myslel, že má právo ho znovu pověsit tam, odkud ho ona sundala? Byla to přece jen už její chata, ne jeho. Rozhodla se ho znovu svěsit.

Několik dní na obraz vůbec nepomyslela, dokud jeden večer nepozvala Davida na večeři. Byla to jejich první společná večeře z mnoha. Ida uvařila těstoviny s kuřecí omáčkou a David přinesl trochu moc bublinkové růžové víno.

Když vstoupil do chaty, jeho pohled padl nejdřív na prostržený stůl s hořící svíčkou uprostřed, hned poté na stěnu nad velkou manželskou postelí. Idě to připadalo jako reflex, možná naučený za celé ty roky, kdy do chaty vcházel, ještě předtím, než ji začal pronajímat, než se do ní přestěhovala ona.

„Mně se taky nikdy nelíbil.“ Pokrčil rameny, trochu se po-
usmál. Ida se omluvila, impulzivně se sehnula na zem a začala po obraze pátrat v temnotě pod postelí.

„Ale to nebude třeba...“, slyšela jeho hlas nad sebou. Nezněl příliš přesvědčivě, proto věděla, že musí hledat dál. Vytáhla ho, oprášila a trochu našikmo pověsila na místo.

Během večeře o obraze nepadlo ani slovo, David se na něj občas krátce podíval, jako by kontroloval, jestli tam ještě visí. Jestli se jí náhodou nepodařilo ho sundat během toho, co si natáčel špagety na vidličku.

Když odcházel, už se na zed' znovu nepodíval. Neobjali se, on jí nechal zbytek nedopitého vína „na potom“ a ona mu do krabičky zabalila omáčku na zamrazení, „kdyby náhodou“.

Rozloučili se, když už venku padla tma. Ona se za ním dívala velkým oknem zabírajícím většinu stěny. Pozorovala, jak David opatrně kráčet po vyšlapané cestičce ke svému domu, jak se rozsvítilo světlo na fotobuňku nainstalované na jedné

z borovic, jak zavrával, když šlápl na trochu větší kámen na cestičce, sledovala ho, dokud nevystoupal těch pár schodů ke svým vchodovým dveřím a nezmizel v domě.

Nalila si další skleničku vína a potom obraz znovu svěsila. Chystala se ho zasunout pod postel, když si všimla nápisu na jeho zadní straně.

Protože bez ustání věříš, že si můžeme dělat, co chceme.

Protože žiješ ve světě, kde neplatí žádná zavedená pravidla, jen ta tvoje.

Protože máš odvalu, ale nezdá se mi, že bys o ní věděl, a mně nezbyvá, než tě pozorovat a žasnout nad tebou a způsobem, jakým vidíš svět.

Protože všechno, co děláš, mě vyvádí z rovnováhy.

Jako díky za to, že jsi mě chtěl. Ani nechápu proč.

Nepřestaneš mě udivovat. Nejspíš nikdy.

IOW, 68

Později si nedokázala vzpomenout, jestli to byl ten vzkaz na zadní straně obrazu, nebo večere s Davidem, co ji přimělo, aby obraz znovu, už potřetí vrátila tam, kam patřil. Pokud pro něj tolik znamenal, potom ten prostý fakt, že se jí nelíbí, nestačil. Proč si ho ale raději nevzal k sobě do domu a nepověsil na stěnu tam? Napadlo ji, že se před Davidem o vzkazu nezmíní, to by působilo příliš zvědavě, zato se ho zeptá, jestli si obraz nechce vyzvednout.

Mohla by říct: *Není to můj styl, navíc ani nejsem věřící, náboženství mi nic neříká.*

Jak ale plynuly dny jeden za druhým a ona se vracela pozdě domů z práce a odjížděla ještě za tmy prvním ranním trajektem, odložila starost o obraz stranou. Zapomenout na něj nemohla, vídala ho každý den, když přišla domů. Odkládala ale rozhovor s Davidem na další večer, na víkend, na další týden a po celou tu dobu visel obraz na stěně dál.

V září občas pomáhala Davidovi na zahradě. On jí chtěl zaplatit, ona odmítla. „Pomůžu vám s tou nejtěžší prací, nic za to ale nechci,“ trvala na svém. Pracovali bok po boku až do setmění, beze slov, v tichosti plíživé podzimní mlhy, on ji po práci pozval na silný černý čaj k sobě na verandu, položil jí několik otázek o její práci, ona jen odpovídala, zatím se neptala na nic, rozhodně ne na ten obraz na stěně chaty. Neodvážila se ani přiznat, že čaj nikdy nepije.

Když se dny začaly zkracovat a na ostrov padalo šero krátce po poledni, často obraz ze stěny sundávala a znovu luštila už trochu nečitelný vzkaz na jeho zadní straně.

Přemýšlela, kdo se asi skrývá za iniciály IOW. Kdo byla ona žena, která Davidovi obraz darovala? Jeho milenka, první láska? Někdo, koho nemohl mít, a proto si obraz pověsil do chaty, a ne přímo do domu, aby ho měl stále nadosah, a přesto mimo něj?

Koncem září odjela na několik dní z ostrova, a když psala Davidovi zprávu s prosbou, jestli by ji nevyzvedl ve městě a neodvezl domů, protože žádný autobus už tak pozdě nejezdil, navrhl jí, aby si dali na uvítanou společně čaj a zákusek u něj doma. Samozřejmě až si vybalí a odpočine po dlouhé cestě, doplnil.

Když na Davida ve městě čekala, zastavila se v kavárně a nakoupila několik skořicových šneků. Rozhodla se odbýt si společenskou návštěvu ještě před vybalením.

David jí chtěl pomoci se zavazadlem, což odmítla, sama ho odnesla do kufru auta a společně vyrazili tmou domů. Stihli poslední trajekt a po necelých dvaceti minutách plavby z něj osamocně vyrazili na potmělou cestu vedoucí ostrovem. Před sebou neviděla nic než temnotu a dva ostré kužely světla Davidova auta na cestě. Přemýšlela, jestli se tam ve tmě schovává její liška, jestli je sleduje, z bezpečí mimo dosah jejich světla.

Zanesla si kufr do chaty, on na ni počkal, aby se společně vydali nahoru do jeho domu. Když dával vařit vodu, odvážila se

přiznat, že jí čaj moc nechutná, a zeptala se, jestli doma nemá i kávu. On proto uvařil kafe pro ni a čaj pro sebe, ona vytáhla papírovou krabičku se skořicovými šneky. Seděli v příjemném tlumeném osvětlení na jeho prosklené verandě a David pustil na svém počítači kompilaci klasické hudby, kterou měl nejspíš rád.

Jak se k obrazu dostali, to nevěděla. Možná začala ona, ještě posilněná zážitky ze svého výletu, nebo to snad byl David, kdo řekl: „Kdyby se vám opravdu nelíbil, můžu si Františka odnést sem.“ A ona se nejspíš zatvářila překvapeně, možná trochu zmateně řekla: „Koho?“

David se pousmál. Vypadal pobaveně.

„Svatý František v extázi. Myslel jsem, že jsem se o něm už zmínil.“

A ona přesto pořád nechápala.

„Ten obraz u vás nad postelí. Caravaggio. Jeden z jeho nejslavnějších obrazů.“

„Aha, to jsem netušila,“ řekla ona.

„Pořídil jsem si ho v padesátých letech, není to originál, samozřejmě...“

„Pochopitelně,“ dodala spěšně.

„Rušili tehdy jednu galerii, kde pracovala moje žena, a jí se podařilo získat ho za dobrou cenu.“

„Patřil předtím někomu jinému?“ zeptala se bez přemýšlení. David pokrčil rameny.

„To netuším, proč se ptáte?“

I ona pokrčila rameny. Najednou se jí zdálo nepatřičné zmínit se o vzkazu na zadní straně. A tak pouze řekla, že ho jen shledává těžkým, trochu moc závažným, ale už si na něj zvykla, dodala rychle, ráda si ho nechá.

„Jak chcete,“ prohodil David. Jejich rozhovor o obraze tím skončil.

Už se nezeptala, i když by ráda věděla: to jeho žena napsala ten vzkaz?

Rozloučili se po necelé hodině a ona se odebrala domů,

do své chaty. Protože vypila hodně kávy, nedokázala usnout, i když byla po cestě unavená. Místo toho si dlouho četla v posteli, a když zhasla, bylo už dávno po půlnoci. Jako každou noc se u Davida na verandě ještě svítilo. Jako každou noc položila hlavu na polštář a skrz velké okno pozorovala osvětlenou verandu domu na kopci. Viděla, jak David u svého počítače píše, možná si čte, to nedokázala určit s jistotou. Světlo jeho verandy ji uklidňovalo, zářilo do okolní temnoty jako pochodně a ona se necítila ani trochu provinile za to, že ho potají pozoruje. Zdálo se jí, jako by jí tím, že nezatáhl závěsy, dával své svolení. Připadala si jako ta liška, jež ji často pozorovala z lesa při její cestě domů: dobře ukrytá vcházela do jeho soukromí, pozorovala tiché chvíle jeho nočního rituálu, a přitom zůstávala v bezpečí. Nemusela ze sebe nic odhalit na oplátku.

Delfíni

pozdní podzim 2015

Švédsko, ostrov Tynningö, Baltské moře

V říjnu našli na břehu jejich ostrova těla dvou mrtvých delfínů. David ji přišel vyzvednout jednoho brzkého rána při své pravidelné pochůzce k poštovní schránce, kde si každý den před sedmou vyzvedával noviny. Zaklepal na bílé dveře chaty a počkal několik minut, než si Ida oblékla svetr a rozespale mu přišla otevřít.

Řekl jí, aby si s sebou vzala mobilní telefon s fotoaparátem, určitě si je bude chtít vyfotit. Ida věděla s jistotou, že nebude, ale nahlas neřekla nic.

Cestou na pláž se Davida zeptala, proč si myslí, že připlavali do Baltského moře.

„Co vůbec dělali tak daleko na severu?“ zeptala se. To David nevěděl. „Nikdy jsem nic podobného nezažil,“ odpověděl. Žil na ostrově přes čtyřicet let a viděl toho opravdu hodně, ale dva mrtvé delfíny na břehu Baltského moře ještě ne, řekl doslova.

„Možná se ztratili,“ navrhla ona.

David souhlasil. „Možná.“ Zdálo se, že se na chvíli zamyslel. Zatáčeli zrovna kolem jednoho z oněch honosnějších

domů s bazénem směrem k moři, před sebou měli už jen staré, polorozpadlé kamenné schůdky vedoucí skrz řídký lesík k pláži, když nakonec řekl: „Nebo sem možná doplávali schválně, třeba sem připlavali umřít.“ To ale Idě připadalo strašné. Zatrásla hlavou a pomyslela si, že něco podobného může napadnout jen někoho tak pragmatického, jako je David.

„Co navrhuje vy?“ zeptal se, když ho nechala, aby se jí chytil pod paži, a pomáhala mu opatrně po schodech dolů. Skrz větve stromů už viděla prosvítat moře, všimla si, že na pláži se stihla shromáždit skupinka ostrovanů.

„Připlavali, protože si mysleli, že jim to neublíží, třeba jen hledali nějaké bezpečné místo, ale nevěděli, co je na našem břehu potká.“

„Zdá se vám to poetičtější?“ zeptal se on a zastavil se, aby popadl dech.

„To nejspíš ne, máte pravdu.“

Dali se znovu do pohybu. „Jisté je jen to, že připlavali spolu,“ dodal.

S tím musela souhlasit.

Na pláži se David pustil její paže a dal se do řeči se svým sousedem, Ida ho znala jen od vidění, jeho jméno si nepamatovala. David si chtěl delfíny vyfotit na svůj blog, Ida si ani nebyla jistá, jestli se na jejich těla dokáže podívat. Proto raději pozorovala žlutý trajekt houpačící se na hladině moře, na své cestě na pevninu. Byla jí zima.

O delfínech se psalo v novinách o několik dní později, Ida konečně viděla, na co se to ráno neodvážila podívat. Přemýšlela, kdo z nich měl spíš pravdu, jestli ona, nebo David. Vyfotila článek mobilem a poslala fotku Davidovi, on jí poslal zpátky veselého smajlíka.

Jenomže ani sních, který na ostrov přišel o dva týdny později, myšlenky na delfíny neuklidnil. Co když i oni hledali tady na severu, na ostrově v Baltském moři to co ona, ale místo toho našli něco docela jiného? Patřila sem? Rozhodla se správně?

Jedno obzvlášť temné listopadové odpoledne se svěřila Davidovi. Přišla k němu jako pokaždé na kávu, kterou s čajem pro sebe servíroval na prosklené verandě. Dívali se spolu skrz zamžená okna ven, na pomalu padající sněhové vločky. Nebe se dočista zatáhlo, na ostrov padla šedá mlha. Setmělo se, i když byla teprve jedna hodina.

On řekl, že ho odjakživa uklidňovalo, s jakou houževnatostí sněhové vločky dopadají na zem. S největší pravděpodobností roztají, některé ještě ve vzduchu, dlouho předtím, než na zem dopadnou. A přesto padají. Pomalu, vytrvale, jakoby lhostejně ke svému nevyhnutelnému osudu.

Ona si v tu chvíli vzpomněla na delfíny, a proto vyslovila nahlas to, na co poslední týdny nemohla přestat myslet.

„Jak si může být člověk jistý, že rozhodnutí, které udělal, je to správné? Že ho nevede úplně jinam, než kam chtěl dojít, když ho dělal?“

„To je otázka, kterou si nemusíte pokládat,“ řekl on.

„Proč?“ chtěla vědět ona. Myslela si: *ano, protože nemůžeme vědět nic, s jistotou ne, musíme prostě jen skočit a věřit, že až dopadneme, bude dostatečně mrznout a my neroztajeme.*

„Zkuste na chvíli neuvažovat v pojmech dobré a špatné. Zkuste brát každé rozhodnutí takové, jaké je. Prostě jen rozhodnutí, jenom jedna z možností. Lidé až moc často dělí svět na dobro a zlo, i když jejich vlastní definice zla je dost mlhavá. Někdy ho dokonce definují až zpětně a pak mění něco dobrého v něco špatného, naprosto subjektivně, nic takového jako špatné a zlé ve vesmíru neexistuje, to je lidský výmysl.“

Zeptala se ho, jestli si i on myslí, že by lidé měli zůstat doma, neodjíždět do cizích zemí za lepším životem, ale místo toho pomáhat budovat lepší budoucnost tam, kde se narodili, a on jí místo odpovědi vyprávěl o svých studentech, které po večerech doučoval, u některých z nich to byla otázka života a smrti, nemohli zůstat ve své rodné zemi, zemřeli by.

Jako delfini, napadlo ji. Ale o co lepší byl jejich osud tady, na břehu moře příliš chladného pro jejich křehká těla? Nahlas

však jen pronesla něco bezvýznamného, prázdnou frází, za kterou si sama nestála, jen jí v tu chvíli připadalo vhodné ji vyslovit.

David se nejspíš nechtěl bavit o rozhodnutích, na rozdíl od Idy nepřemýšlel o věcech, které nemohl změnit, jejich odlišné povahy se ukázaly právě na případu dvou delfínů. Ona si jejich osud nedokázala nespojovat se svým vlastním, připadalo jí kruté, že zemřeli při hledání lepšího života, což byl názor, s nímž David nesouhlasil.

„Nemůžeme vědět, co hledali, nejspíš nic,“ řekl jí.

„Delfíni jsou ale vysoce inteligentní tvorové, dokážou s lidmi komunikovat, přijít na způsob, jak s námi mluvit,“ odporovala mu ona.

„Pokud je tohle vaše měřítko inteligence... Jen proto, že nás dokážou napodobovat, nemusí být nutně ti nejinteligentnější savci planety. Ti nejchytřejší si možná prostě už dávno uvědomili, že snažit se s námi mluvit nemá žádnou cenu.“

Ona si ale trvala na svém. „Jestli se vydali na sever, nemohla to být náhoda, muselo je vést něco víc, mají přece instinkty, které jim nedovolí jen tak hloupě zahynout.“

David pokrčil rameny. „Souhlasím s vámi, ale nelíbí se mi ta tragédie okolo.“

Ne, v tom si nebyli podobní. To, co viděla ona, David neviděl.

Přicházející zima jí ale nakonec odvedla myšlenky jinam. Většinu dnů strávila v temnotě, mrzla, i když nechávala topení v chatě zapnuté celý den, ostrov už v listopadu zapadl sněhem a ona každé ráno prošlapávala znovu a znovu svoji stezku od chaty k trajektu. Večerem ji doprovázely odlesky sněhu od její čelovky, křupání pod nohama a blízké štěkání lišky.

David protáhl příjezdovou cestu a těch pár metrů k poštovní schránce malým odhrnovačem sněhu, na který byl náležitě hrdý. Scházeli se každý víkend, u něj doma na prosklené verandě, ona přinesla něco sladkého, on uvařil kafe a čaj.

Bavili se nejčastěji o počasí na ostrově, on jí občas vyprávěl o knihách, které psal, chlubil se novými nápady, ukazoval jí novinové články, v nichž zmiňovali jeho dílo. Někdy, když se zeptala, vyprávěl o cestování, pouštěl pokaždé klasickou hudbu na svém malém notebooku a pokaždé se jí ptal, jestli má Smetanu ráda, ona pokaždé odpovídala jinak a jemu to nevadilo.

O delfínech se už ani jeden z nich nezmínil. David se jí jedno obzvlášť slunečné dopoledne zeptal na obraz. „Ještě to s ním vydržíte?“ řekl doslova a ona přikývla, popravdě nevěnovala Františkovi, jak David obraz nazýval, žádné myšlenky už několik týdnů.

„Dobře,“ pronesl on a vrátil se ke svému čokoládovému dortu.

Nový rok strávila na ostrově sama. David už před Vánoci odjel do teplých krajů a nechal jí na starost svůj dům i auto. „Klidně si s ním jezděte, kam budete chtít,“ navrhl jí a ona se neodvážila přiznat, že řídit ve sněhu se bojí.

Místo auta ale využívala Davidův dům. Večer, po návratu z města, vyšla těch několik kroků od svého domova, odemkla na červeno natřené dveře a rozsvítila na verandě. Někdy si vzala večeri z domu a snědla ji tam, u dlouhého stolu pokrytého výstřižky z novin, knihami a časopisy. Jindy pozorovala svoji chatu a někdy si jen tak představovala, co by viděla, kdyby se na sebe dívala ze své postele.

Uklidňoval ji: nepořádek Davidova domu, jeho vůně, teplo, hučení ledničky z kuchyně, všechny ty zdánlivě nesourodé obrazy na stěnách.

Nikdy se neodvážila procházet Davidovi věci. Nikdy neotevřela ani jediný šuplík, skříň nebo knihy v knihovně. Ničeho se nedokázala dotknout, i když měla jeho svolení dělat si s domem, cokoliv chtěla. Poprosil ji jen o zalévání kytěk a zapínání světla na verandě kvůli orchidejím.

Přesto měla pocit, že se vkrádá do života, jenž jí nenáleží.

Byla jen hostem. Pozorovatelem. Doopravdy o Davidovi nevěděla víc, než co jí sám řekl. Ani toho ale nebylo mnoho.

Druhý týden v lednu potkala Davida na zastávce autobusu, neřekl jí, kdy přesně se vrátí, a ji překvapilo, že si nevzal taxík. „Rád se projdu,“ vysvětlil jí. Po dlouhém sezení v letadle si potřeboval protáhnout ztuhlé nohy.

Sedli si na kafe a čaj do kavárny u zastávky a on jí ukázal fotky pláže, moře a palem. Ona mu řekla, co se mezitím stalo na ostrově. Po Novém roce konečně přestalo sněžit, viděla několik srnek na zahradě okusovat stromky a myslí si, že má liška mladé, pokud na to není brzo a nebyly to jen kočky.

Jeli spolu autobusem směrem k trajektu a potom spěchali do kopce kolem kolony aut a zase dolů, až do přístaviště. Podařilo se jim nastoupit na trajekt jako první. David s ní překvapivě držel krok a ona ani nepotřebovala zpomalovat.

„Žádní další delfíni?“ zeptal se David na palubě.

„Ani živí, ani mrtví,“ odpověděla ona.

Rozhodnutí

zima 2016

Švédsko, ostrov Tynningö, Baltské moře

Zima na ostrově byla dlouhá a ledová. Ledovější, než kdy zažila. Zdála se jí o něco opravdovější, snad proto, že s ní přicházela do kontaktu každý den. Nemohla se tvářit, jako by neexistovala. Byl to: sníh, dlouhá nekonečná tma, cesta zapadaná sněhem, znovu a znovu, každé ráno, každý večer, studený vítr na trajektu, zamrzlé cesty, zamlžená skla autobusu.

Zimu měla ráda, přesto ji unavovala. Připadalo jí, že proti něčemu bez přestání bojuje a ani neví proč.

David málokdy vycházel z domu dál než k poštovní schránce. „V tom sněhu se mi přece jen chodí trochu hůř,“ vysvětlil jí jednou ráno. Sníh poctivě odhraboval každý den, ale nakonec ji poprosil, jestli by to nemohla udělat za něj. Nic nevysvětloval a ona se na nic neptala.

Odhrnovala sníh kolem schránek a popelnic a cestu k Davidovu pozemku, vyhrabala cestičku ke své chatě a od ní k Davidovu domu, a nakonec od jeho dveří až k autu. Pracovala za tmy, poté co se vrátila z práce. Nevadilo jí to. Odvádělo to její myšlenky jinam a ona ne vždy potřebovala vědět

kam. Vdechovala ostrý mořský vzduch, pozorovala vzdálená světla trajektů na vodě, poslouchala šumění ve stromech ne-dalekého lesa a občas, když pracovala dlouho, zahlédla, jak se Davidova veranda rozsvěcuje, a viděla jeho vysokou, štíhlou postavu, když si sedal ke stolu.

Zima na ostrově jí dávala pocit, že je naživu.

V únoru ji přijali na univerzitu v Göteborgu. Dostala tu zprávu poštou, což ji překvapilo. Donesl ji jednou ráno David spolu se svými novinami.

„Novinky z domova?“ zeptal se a ona pokrčila rameny. Z domova dopisy neposílali.

Na univerzitu se hlásila už několikrát, nikdy ale neměla všechny potřebné kurzy švédštiny. Pozorovala ten dopis s jistou dávkou zadostiučinění.

Nejdřív si myslela, že se Davidovi svěří okamžitě. Věděla, jakou radost bude mít. Nakonec ale, stejně jako na podzim s obrazem, odložila rozhovor na později. Ze dnů se stávaly týdny.

Koncem února se jí David zeptal, proč právě tento ostrov. Proč právě Švédsko? Proč? Ona se mu opatrně pokusila vyložit svoje důvody, svoje sny, plány, svoje představy. Řekl, že jí rozumí. Však i on se do jejich ostrova zamiloval na první pohled.

„Nikde na světě se nežije svobodněji než na ostrově,“ dodal potom a ona se usmála, chtěla říct, že to chápe, ale netroufla si, protože něco v jeho očích jí říkalo, že tohle není její chvíle, tohle není něco, čemu by měla rozumět.

Po večerech si představovala ten dlouho odkládaný rozhovor s Davidem. On by řekl, že univerzita v Göteborgu je jedinečná příležitost. Ona by musela souhlasit. Proto radši neřekla nic. Nepřiznala se. David se na dopis nezeptal a žádný další nepřišel. Ida v ty týdny myslela na delfíny častěji než předtím, myslela i na to, co znamená svět, *kde neplatí žádná zavedená pravidla*,

jen ta tvoje. Byla to Davidova pravidla, a jestli ano, žil podle nich celý život, nebo jen tehdy, když mu někdo daroval ten obraz?

Přemýšlela, jaká jsou její vlastní pravidla. Co je opravdu důležité, proč dosud neodpověděla na dopis z univerzity, proč Davidovi neřekla, že se po létě bude muset přestěhovat.

Kdyby jí snad někdy někdo daroval podobný obraz, co by napsal na zadní stranu? Má i ona odvahu, o které nevěděla? Mohla by vůbec někdy někoho udivovat?

V březnu jí David na zahradu vytáhl starý a oprýskaný stůl. Donesl jí taky nějaké štetce a brusku. „Je ještě brzo, ale nevy-
padá to na další sníh,“ vysvětlil a ona mu věřila. Rozhodla se, že ten stůl opraví, natře na bílo a na jaře ho postaví pod jablň u chaty, pod něj přistaví pár starých židlí, jakých měl David v prostoru pod svým domem desítky.

„Proč nikdy nic nevyhazujete?“ zeptala se ho, když mu pomáhala starý stůl vytáhnout ze skladiště pod domem.

„Všechno se dá ještě opravit a použít znovu,“ odpověděl on. „Nic není tak staré, aby to nemohlo dostat nový život.“

Idě se líbila představa letních setkání pod jabloní. Představovala si: kávu a zákusek, když jim bude počasí přát, možná dlouhé hovory o knihách a Davidových cestách po Evropě, vyslechne si historky, které už slyšela několikrát, odpoví na ty samé otázky a ani jednomu z nich to nebude vadit.

David jí chtěl za opravu stolu zaplatit, ale ona ho odbyla, ještě ani nic neudělala a stejně, dělá to hlavně pro sebe, a ne pro něj. S tím souhlasil.

Spolu se zjevením stolu pomalu odcházelo její nutkání někam odjet, začít znovu, zkusit něco nového. Lepší práce, nové příležitosti, noví lidé, konec osamění, velké město, to všechno byly najednou jen prázdné pojmy, které ve srovnání s oprýskaným stolem neznamenalý téměř nic.

Neodvažovala se Davida zeptat přímo. Nedokázala říct: „Dostala jsem se na univerzitu. Konečně. Tak moc jsem se o to

snazila. Celé roky. Mohla bych dostat pořádnou práci, skutečně se tady usadit, jenomže se mi nechce. Nechce se mi nikam odjíždět. Chyběl byste mi.“

Nedokázala se mu podívat do očí a nahlas vyslovit: „Nechce se mi opouštět vás.“

Věděla, co by jí odpověděl. Dokázala si jeho reakci představit.

Měla by odjet. Jít za něčím lepším. Je ještě tak mladá, proč by zůstávala? To nepotřebovala slyšet.

Přesto se odvážila alespoň naznačit, na co myslí, když ji jednou vezl do města autem. On se chystal na jakési setkání s přáteli, ona musela do práce.

„Co když“ začala, právě když projížděli kolem obce Värmdö a najížděli na velký most křižující Baltské moře. „Co když někdy víte, co je pro vás dobré, ale stejně to nechcete udělat?“

David sledoval cestu před sebou. „Potom to pro vás asi není tak dobré, jak si myslíte.“

„Co když...“ zkusila to znovu, právě když most opouštěli a řadili se do rychlejšího pruhu spolu s velkým modrým autobusem, kterým do práce obvykle jezdívala. „Co když jsou vaše důvody spíš... sentimentální, logicky se nedají vysvětlit. Co když zahazujete velkou životní příležitost, ale nevádí vám to.“

„Tak to nejspíš není problém. Asi vám jde spíš o to, co si o tom pomyslí ostatní. Je tohle to, na co se ptáte? Rozhodnutí, které chcete udělat, nebo rozhodnutí, které se od vás očekává? Co si vybrat.“

„Možná,“ přikývla. I když to nebyla úplná pravda. Na to se neptala.

„Nakonec skončíte se svými rozhodnutími vždycky sama, na to nezapomeňte. Lidé přichází a odchází, vy zůstáváte.“

Večer, když se modrým autobusem vrátila z práce, vešla do své chaty, našla dopis z univerzity z Göteborgu, roztrhala ho a hodila ho do koše. Snažila se přitom nemyslet na delfíny

ani na obraz. Znovu ho svésila ze zdi, přečetla si vzkaz na jeho zadní straně.

Protože všechno, co děláš, mě vyvádí z rovnováhy.

Pověsila obraz zase zpátky tam, kam ho umístil David. Chtěla by vědět: co by udělal David? Proč je bez ustání tak klidný, spokojený, tak vyrovnaný? Jakých chyb se dopustil on, co všechno už pochopil, a ona to zatím nechápe, a pochopí to vůbec někdy? Je připravený? Je připravený tohle všechno opustit, protože mu kdysi někdo daroval ten obraz a on už ničeho nelituje, na nikoho se nezlobí, v nic nedoufá, mohlo by to být tak jednoduché?

Ale tak se nesměla zeptat, tak ne.

Proto ji místo toho napadlo napsat seznam všech věcí, které v tu chvíli měla jen pro sebe. Vzala si blok a tužku a psala:

- okna na všechny světové strany
- štěkající lišku
- studené moře a kousek písčité pláže
- dřevěnou verandu
- bílý stůl pod jabloní, který je třeba natřít
- dobrou práci
- jedno staré modré pánské kolo
- prosklenou verandu, ve které se pozdě do noci svítí
- Davida

To bylo všechno. Mohlo to stačit? A jak dlouho?

Cokoliv by vyrazila hledat dál, za hranicemi jejich ostrova, by bylo jako skok do neznáma, jako cesta ke břehům, ke kterým možná ani nechtěla doplavat.

Život

jaro 2016

Švédsko, ostrov Tynningö, Baltské moře

V dubnu konečně skončila zima.

Dny se protáhly, udělalo se tepleji. Proto si donesli občerstvení na barvou vonící stůl pod jabloní. David přinesl pruhovaný ubrus a ona na něj postavila sklenici s vodou a kytkami, které předtím koupila v Coopu.

David jí jako poděkování daroval jednu ze svých knih, protože trval na tom, že se jí přece jen musí nějak odvděčit. Když ji otevřela, našla v ní věnování.

Idě, jako díky za všechny ty měsíce příjemné společnosti.

PS: Život je od toho, aby se žil.

Nevěděla jistě, jestli rozumí tomu, co se jí snažil říct. O dopise ani o jejím rozhodnutí zůstat, vědět nemohl. Jistě, on by se nejspíš rozhodl jinak, ale ona nebyla on a zodpovídala se jen sama sobě. Snad proto si pomyslela: *co vlastně může vědět?*

Na stromech se začaly objevovat první pupeny, některé světle zelené lístky už začaly svoji pouť za světlem, nebe bylo

světle modré a moře šumělo jen několik minut pomalé chůze od nich, vzduch voněl příslibem něčeho, co se ještě nestalo, a slunce trochu stydlivě hřálo na obličej, když ho nastavila jeho paprskům.

David si nalil horkou vodu do černého hrnku, sáček ale rychle vytáhl, přidal dvě lžičky cukru a potom svůj rituál zakončil kapkou mléka. Nabídl jí černé a silné kafe, jaké měla ráda, a potom se zakousl do svého kousku marcipánového dortu.

Jedli a pili v tichosti, protože všechno, co bylo třeba říct, mohlo počkat, dokud nenastane čas, aby jeden z nich promluvil. Mohli se bavit o přicházejícím létu, o tom, jak dlouho zůstane a jestli bude chtít David znovu pronajmout chatu svému kamarádovi, až přijde srpen. Bylo třeba posekat dřevo z břízy, která na podzim spadla, bylo třeba postarat se o rybí-zové keře, květinové záhony unavené po dlouhé zimě, zamést verandu její chaty a možná natřít i židle, vyvětrat velkou matraci z její postele, aby nezačala plesnivět. Bylo třeba si o tom všem promluvit, ale oni zatím mlčeli, mžourali do bledého slunce a jedli dort.

Bylo jaro a stát se mohlo cokoliv. Anebo se nemuselo stát nic.

Prolog

duben 1969

Anglie, Portsmouth – Brighton – Dover

Sleduju krajinu ubíhající za okny autobusu. Zelené louky, malá políčka ohraničená polorozpadlými kamennými zídkami, dřevěné branky, červené cihlové domy, krajina mizí rychleji, než ji stihnu vstřebat, už je pryč a já se nikdy nezastavím, abych ji opravdu poznal, abych se dotkl trávy holými chodidly. Nikdy si nesednu pod ten velký dub, nad nímž zapadá slunce, už je daleko za námi a s ním i dům a žena s prádlem, které nese k prádelní šňůře, děti na kole uhánějící po polní cestě a další lidé, další osudy, jež se nikdy nepropletou s tím mým, nikdy už je nevidím, tahle možnost je pryč.

Nedovolil jsem ti, abys mě doprovodil do Brightonu. Řekl jsem: „Vůbec tam nepojedu, přes Londýn to bude rychlejší.“

Usmál ses na mě. Možná jsi už tehdy věděl, že lžu. Protože pochopitelně že pojedu do Brightonu. Je to moje první zastávka. Úplně zbytečná, jen si tím prodlužuju už tak dlouhou cestu. Autobus by mě odvezl až do Doveru, já ale vysednu a budu další tři hodiny čekat na další.

„Přes Londýn to bude rychlejší.“

„Praktický jako vždy,“ řekl jsi. Pak sis zapálil cigaretu.

„Uvidíme se,“ řekl jsem nesmyslně. Ale byla to spíš otázka. Uvidíme se?

Než do Brightonu dorazím, mám před sebou hodinu cesty. A jak jinak: myslím na tebe. Hlavně to, jak jsme jeli do Brightonu, tvým autem, kolem pobřeží, protože jsem chtěl za každou cenu vidět moře.

„Ta tvoje posedlost pohledem na moře. Jednou se z tebe stane jeden z těch příšerných snobů, co si připlácí za výhled na oceán.“

Co jsi to tehdy cestou říkal o městech, kterými jsme projížděli?

Chichester, „naprosto nudná katedrála“, Worthing, „viděls jedno, viděl jsi všechny, promenáda a moře, nic víc, všechna města jedno jako druhé“, Hastings, „tam skončil ten ďábelský okultista Crowley, chceš se tam zastavit?“. Doopravdy jsi ale zastavit nechtěl, spěchal jsi, už jsi chtěl dojet do cíle, neměl jsi dobrou náladu a já to nepoznal. Vlastně jsem tehdy nevěděl vůbec nic.

Když mě unaví vzpomínky, představuju si tvoji cestu z nádraží v Portsmouthu. Tvou plavbu zpátky na náš ostrov. Budeš stát na venkovní palubě a dívat se na město, jak se vzdaluje i s autobusem, který mě odváží od nás a všeho, co jsme byli? Půjdeš potom pěšky kolem opatství Quarr, nebo se nebudeš chtít zdržovat? A co děláš právě teď? Co budeš dělat po zbytek svého života, když v něm nebudu já?

Na to všechno myslím.

A taky na: pole a louky za okny autobusu, města s úzkými ulicemi, na cihlové domky, jeden jako druhý, na moře na obzoru, na dlouhé silnice a na ženy s kočárky a muže na ulicích a na další města a vesnice, všude kolem mě, všechny ty příběhy, všechny ty životy, které nikdy neprožijeme. Jaká je pravděpodobnost, že zrovna já budu mít tenhle život?

Jestli jsem se rozhodl špatně, dostanu příležitost udělat to znovu?

A jestli ano, řeknu ti v tom druhém příběhu, v té druhé možnosti, řeknu ti „pojeď se mnou do Brightonu“?

A v autobuse položím ruku do té tvé. Ty mi stiskneš prsty.

Část první

červenec 1967 – prosinec 1967
Anglie, ostrov Wight

Poprvé: přemluví Karin, abychom si šli o víkendu zaplavat. Jí se nechce, připadá jí, že je moc zima. Já za její nechutí ale cítím i něco víc. Bojí se, že se mnou bude nuda. Ráda by poznávala nové lidi, když si se mnou půjde zaplavat, bude daleko od centra dění. Já, pláž a studené moře jí nenabízíme nic nového. Abych ji nalákal a nemusel jít sám na místo, které zatím neznám, navrhnou jí, aby si s sebou někoho vzala. „Taky se rád s někým seznámím,“ dodám a ona mi věnuje jeden ze svých zkoumavých pohledů.

Proto jdeme v sobotu na pláž v Rydu, protože jí „se nechce jezdit moc daleko“ a protože „moře je přece všude stejné“, s čímž nesouhlasím, ale nechávám si to pro sebe. Nakonec se přece jen v jejím pohledu objeví zrnko vzrušení, snad proto, že jakýsi Tom, o kterém se nikdy předtím nezmínila, slíbil, že půjde s námi, a ukáže se, že přitáhla i další dvě kamarádky Angličanky, jen o něco starší, než je ona.

Pochopitelně tuším, že se nebe celé ráno mračí a někde vysoko nad našimi hlavami, když kráčíme po rozpálené ulici dolů směrem ke žluté pláži, se obloha zlobí, převaluje nahromaděný tlak, chystá se vybuchnout. Nevšímám si toho. Karin prohlásí, že se určitě nerozprší až do odpoledne, a ostatní souhlasí nebo je jim to jedno.

Je to jeden z posledních opravdu horkých dnů, cítím změnu tlaku na spáncích, a tak trochu lituju, že jsem tolik trval na koupání, právě v takový den plný nečekaných změn. Z bouřky mám strach, i když bych to nikdy nepřiznal.

K pláži přicházíme s tmavě šedomodrým mrakem v zádech. Slyším blížící se dunění hromů. Karin se zavěsí do Toma, jedna z jejích kamarádek (Sofie, nebo Sandra?) se mě ptá na polární den. Snažím se s ní podělit o tu trochu znalostí, co o půlnočním slunci mám. Nikdy jsem nebyl na severu,